

80 C A P U T XXXIX.

℞. *Aqua Rosar. Lujul. aa. ℥j. Laudan. Liquid. gur. xi. Syrup. Diamoron. ℥β.* Misc. fiat Julapium.

Sunt inter Medicos qui præscribunt *Diacod. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xiv. in aqua Primula veris.* Existimant etiam *Diarrhœam* infantum inhibendam non esse, ex eo quod sit naturæ conatus ad materiam morbificam expellendam, quorum sententiæ nos calculum nostrum adjuicimus.

Quæ symptomata apparent antè *Variolarum* eruptionem vix attendenda sunt: Sed si, cum jam egressæ fuerint, denuò evanescent, *Saliva Volatilia, Urinosa, Spiritus Viperarum, C. C. &c. Elixir Propriet. Essent. Mirrh. &c.* maximè conveniunt (Quæ etiam juncta *Cephatis* in *Comate & Epilepsia* multùm valent.)

Si *Saliva viscida* ægros infestet aded ut in suffocationis periculo videantur (quod & sepè contingit, circa diem undecimum) *Gargarismata* in usum revocanda sunt. Vulgare hoc Medicorum præscriptum multùm confert.

℞. *Cortic. Ulmi ℥vj. Glycyrrhiz. ℥β. Passular. Exacinat. ℥ii. Rosar. Rubrar. pug. ij. Coq. in l. q. Aquæ Fontan. ab ℔. iβ. in Colatura Dissol. Mel. Rosar. Oymell. Simpl. aa. ℥ij.* Misc. fiat *Gargarisma*. Quoad alia symptomata, consule alios authores qui eadem fusiùs tractarunt.

Externè, cum pustulæ duriusculæ evaserint, inungatur facies *Oleo Amygdalar. Dulc. vel Cremore lactis commixto pollinis subtilissimo Brasii recenti optimè siccati.* de quibus fiat *Unguentum*, quod non solum cutis Pruritus, sed & ejusdem deformitatem impediret.

C A P U T XL

De Chlorosi.

1. **A**ffectus hic *Chlorosi* dictus, quandoque *læteri albi*, morbi *Virginei, Febris alba, &c.* nomine audit: estque *Cachexia*, vel mala corporis dispositio.
2. *Signa* sunt *Lassitudo totius corporis, Spontanea, facies*

cies pallida & livida, respiratio difficilis, speciatim si corpus moveatur palpitatio cordis, Arteriarum pulsus citator; Intumescencia totius corporis, Tibiarum, Pedum, &c. totum etiam corpus molle & flaccidum existit; adest etiam dolor Ventriculi, Cephalalgia gravativa, appetitus depravatus, mensium suppressio, &c.

3. *Causa.* Internè, sanguis nimium redundat pituita viscida, & acida, vasa Capillaria, speciatim quæ uteri regionem occupant, obstruente.

Externè somnus nimius, exercitii & motus defectus, vitæ genus sedentarium, præcipuè autem vitæ incongruus ventriculi & aliarum partium fermentum enervans.

4. Affectus hic; non est periculosus, si in Virginitibus oriatur ex mensium suppressione, non aliàs feliciter quam ex mariti consortio curabitur.

5. *Therapeia.* Causæ externæ removendæ sunt; pituita acida & viscida corrigenda & expellenda est; obstructions referendæ, &c.

Primò ita si ventriculus impuritatibus saturet, & vires non prohibeant, leve *Emericum* conducit; sed in omni casu *Catharticum* aliquod de tenuiorum genere sæpius exhibendum est; ut corpus à materia illa viscida liberetur. Ex. gr.

℞. *Pilul. Stomach. cum Gumm. ℥ij. Sal. Urin. ℥ss. Ol. Menth. Fœnicul. aa. gut. iij.* fiant Pilulæ, vel,

℞. *Chalib. prepar. Dilsenn. aa. ℥ss. Cariophyll. Nuc. Moschat. aa. ℥ij. Misc. f. pulvis pro una dosi.* Vel si magis allubeat exhibeantur Infusiones Purgativæ, vel Apozemata cum *Sem. Agaric. Rhabarb. &c.* semper tamen junctis Apertivis huic affectui congruis; è quibus præcipua sunt *Rad. Ari, Aristoloc. Brien. Summitat. Scordii, Artemisia; Absynth. Fuleg. Centaurii min. Nept. Agrimon. Croc. Sem. Dauc. Fœnicul. Anis. Et Aromaticis, ut Cariophyll. Nuc. Moschat. Cinam. Cort. VVint. Piper. &c.* Conducunt etiam omnia Volatilia Antiscorbutica capite 28. descripta, & Gummata, ut *Aloe, Ammoniac. Galban. Myrrh.* Sed preparata ex *Marte*, ut ejusdem *crocus, sal, extractum, Tinctura, &c.* in hoc morbo debellando nullis ferè re-

mediis loco cedunt. His adde *Sal. Volat. Ol. Tinct. Antimon. Spir. Tartar. &c.*

R. Tinct. Antimon. Tinct. Martis aa. ℥ss. Misce. dosis ad gutt. xxx. vel xl. in aqua Artemisia. Vel,

R. Spir. Sal. Armeniac. Tinctur. Croc. Spirit. Sabin. aa. ℥j. Essent. Nuc. Moscat. ℥ss. Misce, dosis à gutt. xl. ad l. in Vino Chalybeato. Vel,

R. Croc. Mart. Bezoard. Mineral. aa. ℥j. Facula Byron. ℥ij. Ol. Cinamom. gut. iv. f. Pulvis.

Hæc & similia per tres aut quatuor septimanas exhibeantur, purgationibus etiam levioribus quandoque intercalatio.

Nisi hæc ultimò præscripta sudorem moverint adhibenda sunt etiam *Diaphoretica* (nempe post correctionem & evacuationem materiæ peccantis) adcrementa expellenda & leucophlegmatiam abigendam.

CAPUT XLI.

De Mensium Suppressione.

1. **E**st vel totalis suppressio, vel diminutio naturalis evacuationis sanguinis menstrui, quæ jure naturali quoque mense fieri consuescit.

2. *Causa* oritur, vel à vitio sanguinis, qui cum nimium viscidus & spissior existat fermentatio menstrua ritè non peragitur; vel à vitio vasorum evacuationi inservientium, quæ occlusa vel nimium angusta redduntur ope materiæ cujusdam glutinosæ vel forsan lumbricorum, lapillorum, uteri & partium adjacentium intumescentiæ, nimix pinguedinis, &c.

Inter *Causas* externas recensentur aer frigidus; ægri introitus in aquam frigidam, ipso fluxus tempore; pravæ sanguinis diathesis, unde fermenta stomachi, &c. depravantur; etiam mœror, timor, ira, &c.

3. In

3. In affectu hoc dignoscendo, ipsius ægri testimonium certissimum est signum. Si oriatur ex vasorum obstructione, adest Torpor, appetitus imminutus, intumescencia Abdominis, dolor Lumborum & partium vicinarum, sæpissimè etiam fluxus sanguinis ad aliam quamlibet portam, vel nares, vel os, &c. qui circa tempus debitæ evacuationis menstruæ invadit. Si oriatur à Sanguinis vitio, adest Cachexia.

4. Est Morbus Chronicus; & nisi tempestivè caveatur, forsàn Hydropem, Suffocationem, Pthisin, &c. producit.

5. Cura. Ab initio, primæ viæ sunt purgandæ, exhibendo *Cathartica*, qualia capite ultimo prægresso memoravimus, quibus adde *Extract. Colocynth. Elater. Scammon. Resin. Jalap. &c.*

℞. *Pilul. ex duobus & Stomach. cum Gumm. aa. ℥j. Castor. Croc. Sal. Martis, Artemis. aa. ℥j. Oleum Stillat. Sabin. gut. x. cum Sir. Absint. f. Pilulæ*
 Dosis. ℥℥. Exhibenda eodem circiter tempore quo menstrua profluere consueverant. *Apertiva* etiam superiore capite recensita, non incommodè huc referentur, quibus insuper adde *Radic. Perasid. Angelic. Imperator. Zedoar. Folia Rut. Major. Menth. Sabin. Eorundem etiam Saliâ & Olea Destillata, cum Tinct. Castor. Gum. Guajac. Ammoniac. Myrrh. &c.* multum præstant; speciatim, si *Volat. Ol.* pro tincturis extrahendis adhibeantur, exinde enim majori vi pollent in obstructionibus referendis, cum debitis vehiculis propinata. *Enemata* Calidiora injecta & diù retenta laudantur; & satis novimus *Phlebotomiam* circa tempus evacuationis menstruæ consuetum multum conferre; quod ad *Injectiones. Pessaria; Balnea; Unguenta, &c.* attinet, non opus est quod in angustiis hisce schedulis super hoc themate verba faciamus, quandoquidem plurimi prostant aucthores qui materiam illam prolixè satis tractaverint, quos consulere dignetur lector.

CAPUT XLII.

De Nimo Mensium Profluxu.

Menses nimium profluere dicuntur; vel quando sæpius quam fas est fluunt; vel quando diutius quam par est fluxum protrahunt; vel quando majori quantitate quam solitum est peccant.

2. *Causa.* Sanguis vel nimium attenuatus, vel nimium abundans; vasa etiam uteri, vel nimium laxata, vel humida; vel supra modum reserata, vel rupta, &c.

Causa Accidentales sunt nimia calidorum & acrim ingurgitatio, Dæta tenuis sanguinem attenuans, pharmaca ejusdem generis ingesta; vigilæ nimie, exercitium corporis nimium; etiam timor, vulnera, ictus, casus, &c.

3. Quò major est fluxus, & quò diutius persistit, eò majus inest periculum & contra. Si fluxus augetur, viribus ægri intereà prostratis, malum est omen. Si nullum aliud morbi genus prodixerit, & mulieres sint Juvenes, vix umquam cura fit irrita. Sed in mulieribus senioribus fluxus inveteratus sæpè incurabilis est.

4. *Cura.* Primò sanguis rectificandus; humores noxii expellendi; si Biliofi, exhibeantur *Tamarindi, Rabarb., Diacutib. Passulat. &c.* sin autem magis serofsi existant.

R. Elect. Lenitiv. ℥j. Pulv. Jalap. ℥j. Ol. Virr. gut. iij. Misce. Vel huic simile prout exigit necessitas.

Deindè adhibeantur *Incrassantia Terrea*, & alia *Adstringentia* ut *Plantago, Bursa Pastoris, Rosa Rubra, Tormentilla, Bistorta, &c. Terra Sigillata, Bolus Verus, Catechu, Lapis Hematitidis, Sanguis Draconis, Corallia, Crochus Martis Adstringens, &c. Ex. gr.*

R. Semin. Plantag. Papav. Hyosciam. aa. ℥ij. Succin. flav. Sang.

De Nimio Mensium Profuxu. 35

Sang. Dracon. aa. ℥j. Cum Syrup. è Ros. sic. f. Elect. vel vice Papav. & Hyosciam. adhibeatur Laudan. Opiat quod maxima efficacia præditum est in morbo hoc profligando. Vid. Cap. de Hamoptoe, & de Dysenteria.

Externè Ligaturæ, & Cucurbitulæ, nil nocent, sed ad revulsionem optimum medium est venæsectio, si nempe vires constant, & ætas sit Juvenilis. Non incommodè etiam Hypogastrio, regioni Pubis, &c. applicantur *Adstringentia*, ut *Acetum*, *Decocta Aluminis*, *Tormentilla*, & similia.

Fluor Albus eadem planè methodo curatur, semper tamen addendo *Terebinthinam*, *Camphoram*, & *Saccharum Saturni*.

C A P U T XLIII.

De Passione Hysterica.

1. **E**st *Affectus Convulsivus* ortus à vitiosa quadam austera vel acida materia fibras nervosas *Uteri* vel *Plexus Mesenterici* irritante; undè *Spiritus Animales* in furorem & tumultum concitantur, & ex impetuosa sua expansione varia symptomata producant, ut *Abdominis Murmurillum* & *Dilentionem*, *Hypochondriorum Dolorem acrem* & *pulsativum*, *Nauseam*, *Gutturis Suffocationem*; quandoque *Pallorem*, quandoque etiam *omnis sensus & motus penitus*, aboletur, undè subsequitur *vertigo capitis*, *ventriculi*, & *aliarum partium*, *dolor*, & *totius corporis lassitudo*.

2. Morbus hic rarè *lethalis* est sepiissime autem *contumax & chronicus*. Si vehementer urgeant symptomata & egra senescat, vel *gravida*, vel *puerpera* fuerit, imminet *periculum*, quandoque autem *virgines* perbellæ.

ex hominis benevoli consortio, jucundissimam & felicissimam curam nancisci satagunt.

4. *Cura* (durante paroxysmo) consilii in spiritibus debaccantibus reducendis & compescendis; & (extra paroxysmum) in materia acri peccante corrigenda & amovenda. *In Paroxysmo: Spir. Fuliginis, Urin. C. C. Ungul. Equi, & ejusmodi Spir. Volat. Fœtidi, vel naribus admoti, vel inditi, vel temporibus inuncti, vel etiam internè cum vehiculis congruis propinati, & commixti Tinct. Castor. Croc. Ol. Destillat. Rut. Succin. & similibus, nec non tantillo Laudani (non odorati) prout postulat occasio. Ex. gr.*

R. Aq. Meliss. Aq. Bryon. Compos. aa. ℥iij. Spirit. Sal. Armoniac. Laudan. Liquid. Tinct. Cast. aa. gut. xxx. Ol. Succin. gut. vj. Syrup. Artemis. ℥j. Misce. Dosis bina Co-clearia, sæpiùs.

Præter hæc aut his similia; in paroxysmo exhibenda, conveniunt etiam sternutatoria, Vellicationes, Fomentationes, Ligaturæ, & Enemata acriora subindè injecta, multum profunt: sicut & Phlebotomia (si adsit *Plathora.*) --- Pudendo admoveantur *Moschus, Zibethum, Balsama Apoplectica, & similia: Umbilico autem Emplastra & Unguenta confecta ex Galbano, Ammoniaco, Tacamahac. Balsam. Peruv. Ol. Rute, Succini, Myrrh. Lavendul. additis Castor. Ass. Fœtid. Ol. vel Magister. Jovis.*

Extra Paroxysmum; quæ hætenus memorata sunt excepto *Laudano Opiato*, primum tenent locum. Conveniunt etiam *Alterativa* additis *Alkalibus fixis*, ut *Ocul. Cancror. Corall. Bezoard. Mineral. Bezoard. Jovial. Cinnabar. Nativ. ut & omnia Antispasmodica & Uterina: nec non Cathartica, modo ritè intercalata fuerint. Ex. gr.*

R. Pulv. Comitiss. VVaruv. Spec. Dianth. aa. ℥ß. Ol. Succin. gut. iij. Sal. C. C. gr. v. Misce.

R. Pilul. Fœtid. ℥j. Sal. Cran. Human. gr. vj. Misce, f. Pilulæ pro unica Dosi.

Hæc & his similia sæpiùs repeti debent, vel, si placeat potiones fieri possent ex *Purgativis & Hysteriis una commixtis, Carminativa & Aromatica* omnibus quibus

hiscumque remediis in hoc affectu adhiberi, solitis jure merito adjunguntur.

Diaphoretica etiam bono cum successu exhibentur: omnes evacuationes naturales statum naturalem observent: & Passiones animi modum excedentes sedulo coerceantur: ira enim, Mœror, Terror, &c. Paroxysmum sæpius indueunt.

CAPUT XLIV.

De Partu difficili, & Reliquis Puerperarum Symptomatis.

1. **D**ifficilis partus est dolorosa & difficilis fœtus expulsio, aded ut & Matris & Infantis vita in periculo versetur.

2. Dolor satis intensus numquam non partum comitatur: sed si labores diutiùs quam 24. horas persistant, & tormina rariùs adveniant, vel si in Lumbos fursùm; non autem in uterum deorsum, terminaverint, jure meritoque *Partus difficilis* nuncupatur.

3. *Causa* varia est pro vario matris statu, prout vel cum morbo aliquo luctatur, vel debilis & tenella existit, vel meticulosa & laboribus puerperii resistens & obnitens. Prout meatus vel angustantur, vel affectu aliquo laborant: vel si fœtus major fuerit solito, vel si incommodè locatus fuerit, vel si funi umbilicali intricatus, vel si ægrotus, debilis, aut mortuus exstiterit, vel si adsit fœtum pluralitas, &c.

4. Si meatus nimium angusti fuerint, periculum inest sed respiratio difficilis, sudores frigidi, leipothymicæ, delirium, convulsiones, lethargia, & similis farinæ symptomata omnia infausta & lethalia prædicunt. Sternutatio bonum est omen: & si mater erecto sit animo & vires suppetant maxima affulget spes.

Cura. Omnia impedimenta (quantum fieri potest) sedulo amovenda veniunt. Umbilicus, lumbi & meatus interiores inungantur Unguento *Althææ*, *Ol. Lilior.*, *Rosar.* Si alvus non respondeat injiciantur *Enemata* adjunctis *uterinis*; Si fœtus in Os Pubis recumbat, vel si modo præpostero egredi conetur, retrudendus est in uterum, & in formam legitimam reducendus. Si viæ interiores nimium angustæ fuerint opus est manu Chirurgi. Interea autem, & mater & fœtus corroborentur ex usu *Cardiacorum* quibus *Emenagoga* haud male adduntur. Ex. gr.

R. Sal. Volat. Oleos. ℥ss. Ol. Cinnamom. Aurant. aa. gr. x. Misce. Dosis gutt. xx. in vino Canariensi vel simili vehiculo. Vel,

2 R. Secundin. Human. Succin. Prepar. Borac. Vener. aa. gr. vj. Ol. Cinnamom. gut. iij. Misce, f. Pulvis, assumendus in Aq. Bryon. Comp. & Aq. Meliss. una commixtis.

Inter *Anaëptica* *Crocus* *Cinnamom.* & eorum *Tinctur.* *Extracta* vel *Olea*, *Confect.* *Alkerm. Conf. de Hyatintib.* & similia conferunt; hæc enim non solum matris vires refocillant & corroborant, sed & ejusdem Nisus promouent. Præter hæc præscripta, addi possent hæc & *Hamagoga*, viz. *Fel Cervi*, *Hepar. Anguil. Testicul. Equin. Castor*, omnia *Sal. Volat.* & *Spir. Secundin. Human. Sanguin. Human. Viperar. C.C. Fuligin. Urin. &c. Rad. Aristoloch. Bryon. Lilior. Albor. Irid. Folia Matricar. Artemis. Sabin. Rut. Gum. Galban. Myrrh. Amoniac.*

Pro vehiculis adhibeantur *Aq. Cinnamom. Aq. Bryon. Comp. Aq. Puleg. Artemis. Angelic. Meliss.*

Vinum Canariense, Album, & Rhenanum, & similia si fœtus sit mortuus, & vires permittant addi possent purgantia. Ut, *Colocynth. Helleb. Nigr.* Incassum foret exempla proponere, quandoquidem satis superque trita sint, Eadem etiam media conducunt ad secundinam retentam expellendam: Sternutatio hoc in casu benè audit. In lochiorum suppressione *Carminativa, Aromatica, & Salia Volat. Ol.* ut omnia *Emenagoga*, junctis *Cardiacis*, primas obtinent, & si febris augeatur *Absorbentia & Balsamica Alexipharmata*, exhibenda sunt, Sed in fluxu lochio-

chiorum immodico, eadem plane methodo insistendum est; quam in nimio mensium profluxu hactenus proposuimus, Vel.

℞. Rad. Tormentill. Pulver. Zij. Laudan. Opiat. gr. iij. sirup. à succo plantag. q. s. f. Electuarium.

Externè; Lumbis applicetur tritum & vulgare illud Cataplasma ex Fuligine & Aceto Vini confectum.

In Torminibus à partu, cura causam respicit; & si partes ulceratæ in causa fuerint, *Vulneraria* requiruntur. Si Lochia acra, & serosa, *Adstringentia & Opiata*. Si Lochia suppressa, externis applicationibus promovenda veniunt. Ex. gr.

4. Spir. Chamomill. Baccar. Laur. aa. ℥j. Ol. Sem. Anis. Zij. Misce. Hac mixtura fomentetur tota abdominis regio.

Etiam in *Febre Lactea*, quæ circiter tres aut quatuor dies à partu invadere solet, quandò nempe vasa lactea obstruuntur & Mamillæ intumuerunt, conducit etiam fomentare Mammæ hac eadem mixtura; cui si addas *Salia Volatilia Urinosa*, eò efficacior evadet.

Ut Febris ipsa abigatur, causæ *Procatartica* removeantur, & *Diaphoretica* exhibeantur.

Nota benè, in omnibus hisce casibus suprâ nominatis Purgatio nunquam admittenda est, puta primis sex vel octo diebus à partu.